

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt XIII. In unione Theologiæ mysticæ non dari aliquem actum amoris
sine prævia aut concomitante cognitione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

Mystica Theologia, quare dicatur notitia affectiva & experimentalis DEI?

DIVINAE hujus contemplationis actus non ab intellectus, aut sapientiae dono, quamvis sit in heroico gradu affectiva & sapientia divinorum notitia, ut nonnulli existimarentur, procedit: ab altiori & uberiori fonte dimidiat, nempe a Spiritu sancto, qui veluti fidelis anima sponsus ei per unitivitatem amoris amplexum & descolationem immediate conjungit, ac in ipsam ineffabilitatem ac suavissimum illabitur. Quod si illustrationem Propheticam, ac alia gratiae charismata, auctore divo Thoma 2.2. quest.45. & questione 171. non a sapientiae dono, sed ab aliis gratiis, quae gratis dari dicuntur, proveniunt; quid de nobilissima hac unione ac contemplatione erit sentiendum? nisi quod DEUM ipsum per seipsum auctorem agnoscet. Idque ex eo confirmari faciliter potest; quia contemplatio, qua sapientiae habita, vel alicuius alterius doni procedit, ita sollet esse familiaris habent illam, ut quoties velit ad similem contemplationis gradum facile assurgat. Habitibus enim utimur cum volumus: ut eto ad unionem ecstasticam & fructivitatem mysticae Theologiae non cum volumus, sed cum divinae dignitatis placere, elevamur. Hac ferme ratione utsi est D. Thomas 2.2. ubi supra, ut ostenderet Propheticam illustrationem a dono intellectus non procedere.

Illud deinde observatione dignum est, mysticam Theologiam, sive mysticam visionem a D. Dionysio ideo vocari, quia & arcana DEI & occultia notitia est, utpote quae in caliginosa & occulta cognitione consistat; mystica enim idem locutus quod occulta, ut advertit D. Bonaventura cap. 3. de mystica Theologia part. 4. Dicitur praeceps mystica Theologia notitia experimentalis DEI per effectum, quia supponit ut principium & causam experimentalis DEI notitiam, quae in voluntate praecipue inventitur, & ab ea descendit: nam etiam in voluntate inventitur notitia experimentalis rei amatae, ut praecipue advertit Divus Thomas 2.2. questione 172. articulo 4. ad 2. ubi docet, amorem esse notitiam; & in Psalm. 33. in illa verba, *Gustate & videte, in leibib: Experiencia de re sumitur per sensum, sed aliter de re presenti, & aliter de re absente: quia de absente per visum, odoratum, & auditum, de presente vero per tactum & gustum, sed per tactum de extrinseca a presente, per gustum vero de intrinseca.* DEUS autem non longe est a nobis, nec extranous, sed in nobis. Ierem. 14. Tu in nobis es Domine. Et ideo experientia divine bonitatis dicitur gustatio, I. Petr. 2. Si tamen gustatus, quam dulcis, & Prov. ult. Gustavit, & vidit, quoniam bona est negotiatio eius. Effectus autem experientiae ponitur duplex: unus est certitudo intellectus, aliud securitas affectus. Quantum ad primum, dicit. Et vide: in corporalibus namque prius videtur, & postea gustatur, sed in rebus spiritualibus prius gustatur, postea autem videtur: quia nullus cognoscit qui non gustat, & ideo dicit prius, Gustate, & postea, Videte. Hucusque D. Thomas.

Cui sententia alii etiam Patres subscriptiunt, D. Gregorius Homil. 27. in Evangelia, Amor ipse, ait, notitia est. Et S. Augustinus loquens lib. 7. Confess. cap. 10. de Dei luce inaccessibili, Qui novit, ait, veritatem, novit eam; & qui novit eam, novit eternitatem. Charitas novit eam. Et alibi reddit hujus rationem, dicens: Amor yehemens non potest non ri-

dere quem amat, quia amor oculus est, & amare, videre est. Amor igitur notitia est: iuxta rei ex ratio reddi potest, quia per amorem DEI suavitatem gustamus ac experimentum. Experimentia autem, ut res est, & probat D. Bonaventura Itin. 6. atern. viii. idem est quod notitia. Vnde experientia videtur esse objecti cuiuslibet potentie praesentialis actus & notitia: actus enim virtutes attingunt sua objecta actus, vel passivè, vel utroque actus. Vnde si omnes homines dicunt mihi, hoc esse dulce, per hoc non habeo notitiam experimentalem. De illo etiam quantumcumque probent perrationes, sed opinionem, vel fidem, vel scientiam possem habere. Sed si gustus mens attingit gustabile, vel attingitur ab illo, tunc habeo notitiam experientiam illius. Similiter est de gustu interiori, & aliis sensibus spirituitalibus. Vnde si ego lego, vel audio ab aliquo, quod dulcis est Dominus, & proper hoc non habeo notitiam experimentalem, nisi gustus spirituitalis attingatur a dulcedine divina, ut dicitur cum Iohanna, Fructus eius est dulcis gustus meus ibi loquitur de gustu spirituitali, ut patet in Glossa. Et ista notitia experientia alia perfectissimorum est.

E. paulo infra: Vnde Hugo dicit sic: Non facit perfectum cognitionis virtutem, nisi & habitus virtutis in experientia subsequatur: magistra enim est intelligentia experientia, & illa optime iudicis veritatem cognovit, quia jam non audiendo solam, sed gustando, & faciendo didicit. Hae Bonaventura. Unde hoc experimentalis cognitionis valde excellit DEI cognitionem, quia sine amore & sapore inveniuntur: adeo enim haec nobilis & preclaras cognitionis est, ut de ea merito scriperit Guilielmus Parisiensis apud Germonem cap. 8. de monachis contemplationibus DEI opera nullum plus notificat & agnoscere facit illum, luamque bonitatem, quam ista delectatio, quae cum placenta spirituali recipitur in anima, cum ipse DEUS eam fecerit vultus, postquam se profundè humiliaverit ante ejus matrem.

Ex hac demum intima & fructuosa anima cum DEO unione sequitur transformatio, sive liquefactio, deinde ecclasis, sive defectio totalis personarum, & ad hanc absorptio omnimoda in DEUM, de quibus latius in via unitaria transformatio. Unde de hac unione demum cum Geritone Alphabeto 86. litt. I. concludimus, assertiones, quod iste simplex & actualis perceptio DEI, sive praegustatio quaedam gloriae, pignus & artha felicitatis aeternae.

CAP V T XIII.

In unione Theologiae mysticae non dari aliquam actionem amoris sine prævia aut concomitante cognitione,

SINE ullo intellectus actu comite, vel prævio, Theologiam mysticam, prout deposita acnam illam DEI perceptionem & unionem, posse contingere, multorum Auctotorum, Mysticorum præcipue, assertio est. Duo sunt in hac re intellectus & difficultas. Primum, An contingat DEUM ab homine amplius amari quam intelligi; hoc est, Balduin. An voluntas possit se in aliquo gradu erigere, & Theologia ultra intellectum progreedi. Sed hujus rei ex dictis lib. 7. & faciliter patere decisio potest: maximus enim sapientia, & voluntatem, licet prævio intellectus actu, intellectus & cum amore transcendere, ac gustu transire, ut Dominus superius allata cibi similitudine, & S. Thomas auctoritate 1.2. quest. 27. art. 2. ad 2. comprobavit. Tristius, Hoc enim perspicue certatur in arcane spiritus.

tus sancti tactu, & amplexu anima ineffabili, qui omnem nostram transcendit, & luce perfundit intellectum. Explicamus etiam, qua ratione intellectus & voluntas coambulantes simul intellectus remanentes, voluntas amoris vi interiora penetrat amati, ad quae intellectus non admittitur. Secundum illud est, An sine ullo intellectus actu voluntas DEUM amare, aut percipere in aliquo gradu valeat.

Multorum Mysticorum ea fuit sententia, ut existimarent, non solum in mystica anima cum DEO unione voluntatem abique ultra intellectus operatione prævia à Spiritu sancto immedia tangi, ac cum eo per amorem uniti, verum etiam in motibus anagogicis, vel aspirationibus unitivis (quibus mens mirabiliter disponitur ad unionem illam felicissimam) omni cognitione, meditatione, vel alio intellectus actu prætermisso cum Deo uniti: eamque ex stimant esse sacri Dionysii mentem, tum ex Epistola ad Timotheum illis verbis: Tu autem, Timothee amice, circu amificas visiones fortis contritione sensus derelinques, & intellectus operationes, & omnia sensibilita & intelligentia, & sicut est possibile, ignote consurge ad ejus unitatem, que est super omnem substantiam & cognitionem. Hec Dionysius.

Ea tamen fuit Mysticis quibusdam errandi occasio, ut existimarent, voluntatem sive apicem affectus immediatè DEO abique prævia aut concomitante operatione intellectus uniti, quia cum in illa unione beatissima ac suavissima, que omnem operat sensum ac intellectum, voluntas in DEUM felicissimum transformetur, ac ab omnibus tantibus alienata, ab illo immenso Divinitatis oceano absorbitur, ac super omnem cognitionem in ipsum facitur. Nihil enim ibi imaginabile, nihilve intelligibile in particulari à sensu aut ab intellectu percipiatur. Ideo aut sunt affl. mire, nullam ibi intellectus operationem intervenire. Quæ sententia & Philosophia, & recte rationi, gravissimorumque Patronum auctoritat contradicit, qui omnes uno consensu, nihil esse voluntum quin prius fuerit ab intellectu cognitum, sententia.

Stabilendum igitur est, in hac mystica ac supereminentissima anima cum DEO unione inveniri simbolus Dei aliusnam cognitionem sive contemplationem: quæ licet non ab omnibus, qui divina patiuntur, lenientur, tum propter vehementem & amorem & delectationem, quæ illam supereminentem anima cum DEO unionem & complexum comitantur, quibus ita anima intentio absorbetur, ac ab aliis absorbitur operationibus, ut nulla ratione supra seipsum, vel supra ejus potentiarum actus valat reflectere: tum etiam, quia cum illa contemplatio ex cognitione DEI per remotionem oratur, ac omnino fiat in illa divina caligine, in qua DEUS sub ratione incomprehensibilis attingitur, non mirum si etiam ab expertis non percipiatur.

Confirmari quidem hoc potest (ut interim allorum periculissimum sententias pectorum) revelatione quadam facta beatissime Marii nostrae Theresiae de Iesu, ut ipsa referit in lib. sua Vita cap. 19. De unione. Cum enim illa sententia delectus, quid in illa mystica unione intellectus operatur, respondit ei dominus, ut ipsa referit dict. cap. sua Vita: Como no puede comprender lo que entiende, es no entender entendiendo, quasi dicar: Cum intellectus non possit DEI immensam illam claritatem & incomprehensibilem plenitudinem comprehendere, hoc ipsum est illam conspicere ac intelligere, intelligere se non posse intellectu

cognoscere: quod quidem nihil aliud est, quam sponse s. c. DEUM sub ratione incomprehensibilis vide. 1. sp. lib. 5. reac cognoscere, que Taulerius brevi sententia in qui ibid. lib. instruit, loquens de hac unione fructuosa cap. 12. adducit, declaravit dicens: Pro cognitione ibi fit absque confessio. Ignitione, & pro amore absque amore, id est, praeterea lethæfissima ac supereminensissima DEI incorpore. s. Matia sensibilitatis cognitione videatur sibi potius DEUM ignorare quam cognoscere. Blosius cap. 12. Ascensus Spiritualis instit. Hinc, inquit, pro cognitione facta auctoritate fine cognitione in solo amabilis, nudo, simplici & ignore DEO quiescit. Lux quippe divina propter nimam lib. 2. c. 1. sui claritatem in accessibili est, unde & caligo appellatur.

Neque contrarius est S. Dionysius huic sententia: nam si ejus verba attendi expendantur, vero ex his non raro excludi, quam in visceribus hujus Theologiae operationem intellectus includi facili inventes. Sed quia in fin. cap. 1. loco citato de myst. theolog. ius Dionysii sensus, ita quoque mystica Theologia continetur, non erit abs te, expositionem Ambrosii Florentini, Abbatis Generalis Ordinis Camaldulensis, & aliorum, subiecta.

Hæc igitur sunt postrema primi capituli verba, ubi post altam historiam Moysis, qui mundatus & à turbis segregatus, subiit mortem, DFUM in nebula conjecturam, statim subiecti: Tunc vero ipsa quoque visibilia atque intellectualia contemplator inquietus, ingreditur ignorantis mystici amicorum caliginem, in qua omnia scientia & cognitionis praesidia terminans, totus in eo sit, qui tactum penitus risuque refugit, transcedatque omnia, & qui nullius est, neque suum, neque alterius, penitus autem ignorantia scientie omnis & cognitionis vacante præstantiore modo conjunctus: & eo quoque ipso, quod nihil cognoscit, supra sensum mentemque cognoscens.

Quæ Ambrosius Florentinus in exp. omni. Tunc quando contemplator ad mysticam DEI cognitionem adspicit, creaturarum omnium, tum corporearum, tum incorporearum imagines relinquent, secretam quandam in nebula abdita se, ubi mira est ignorantia. Ibi enim amittit omnia scientia cognitionisque admiracula, hoc est, similitudina, quibus homini nescitur cognitio. Iamque omni obsecro expeditus, totus per voluntatem sive affectum sit, hoc est, transformatur in eum, qui tangi viderique nequit a viatoribus, & qui cum sit dominus universorum, nec seipso alius esse queat, nullus est, nisi quidem ipius. Modus autem transformationis hic est, ut DEO penitus per assertiones ignoto, scientie omnis & cognitionis affectrici vocazione, præstantiore modo, id est, per ablationem seu negationem cognoscens, affectu intimo conjungatur. Et eo ipso, quod nihil affectando, sed omnes positiones auferendo cognoscit, alius multo DEVM supra sensumque, hoc est, mentis conceptum assertivum agnoscit.

In eodem etiam sensu Dionysius Carthusianus interpres est S. Dionysium in Commentario cap. 1. Myst. theolog. & alibi scriptissime. Ac deinde S. Thomas aperit S. Dionysii mentem, qui cap. 7. de divin. nominib. Theologiam mysticam in hæc verba describit: Estrusus divinissima DEI cognitionis, que est per ignorantiam cognita secundum u. Quæ sic rationem super mentem, quando mens ab omnibus adivinissibus recedens, postea & seipsum dimittens, unita est, ma Dei superfluentibus radiis inde & ibi non seruat abili cognitio profunda sapientia illuminata. Hec Dionysius. Quæ uero sententia S. Thomas eodem loco sic explanavit: Rursus autem est alia perfectissima DEI cognitionis, per remotionem scilicet, quod cognoscimus DEVM per ignorantiam, per quandam unionem ad divina supra-

vid. nost.
Joan à
Jehu Ma-
ria Theol-
myst. cap.
1. & seqq.

T. XIII.

lica non do-
cere prævia ut
cognitione,

comite, vel pri-
prou devoratu-
m & unionem, pol-
lorum, Myself
un in hac re in-
conting DEUM si
intelligi; hoc el,
gradu eriger, &
d hujus rei ex dicta
diximus enim legi, &
lectus actu, intellectu
gusto transire, in
& S. Thomas
d. 2. comprobau-
to man-

Legend.
Baithaf,
& S. Ca-
thar, lib.
sup. cit. a-
to man-

naturam mentis; quando scilicet mens nostra rece-
dens ab omnibus aliis, & postea etiam dimittens sepi-
sam unitur supersplendentibus radiis Deitatis, in
quantum scilicet cognoscit DEUM esse non solum su-
pra omnia, que sunt infra ipsam, sed etiam supra ipsam,
& supra omnia, que ab ipsa comprehendi pos-
sunt. Et sic cognoscens DEUM, in talis statu cognicio-
nis, illuminatur ab ipsa profunditate divine sapientie,
quam per scrutari non possumus. Quid enim intelliga-
mus DEUM esse supra omnia, non solumque sunt, sed
etiam que apprehendere possimus, ex incomprehen-
sibili profunditate divine Sapientie provenit nobis.
Hec S. Thomas: ubi aperte S. Doctor in mystica Theologia cognitionis five intellectus actum ex
Dionysii sententia facetur.

C A P V T XIV.

Mystica Theologia contemplatio faciliori modo exponitur.

Opus 5
vld.nost.
Salman-
ticens.
Tom. I.
Tract. 2.
diff. 2.

In visione sive contemplatione mystica Theo-
logiae, in multis philosophari oportet ferre ac in
visione beatifica, eo tamen discutimus priuotato,
quod in illa DEUS clare, distincte, intuitivè, &
quidditativer cognoscitur; in visione vero mysti-
cae Theologie nec clare, nec distincte, nec quod
quid est, nec omnino intuitivè, licet immediate
videatur, ut latius infra. Praterea in beatifica vi-
sione DEUS sine ulla specie à Beatis cognoscitur,
ipsa divina essentia immediate. Beatorum intel-
lectui unita, ac speciei vicem suppletu; quamvis
posse etiam DEUM per speciem à Beatis videri,
gravilimi Theologi affirmant: in mystica vero
Theologie contemplatione DEUS media aliqua
specie creata cognoscitur, ut infra etiam docebi-
mus.

Deinde in visione beatifica intellectum Deum
videntium à lumine habituali gloria elevati, Ca-
tholica Fides nos docet: in contemplatione vero
mystica Theologie apicem intelligentie sine alio
quo habitu inherentem à DEO lumine quodam (a
priori dono eminenti) sublevati, superius an-
notavimus.

Demum, in unione ecclastica & fructuiva, quan-
do illa est in intensiori gradu, omnino à voluptria
corrente absorbentur potentia, ita ut pro illo
tempore, non percipiant dulcedinem, qua froun-
tur; quia ita sunt immersi in illo suavitate & dul-
cedine oceano, ut non relinquatur locus tunc
notitia reflexa, ut dignoscatur objectum circa
quod versatur: in beatitudine vero semper est
ista notitia reflexa, qua intellectus percipit se vide-
re summum bonum, ac voluntatem illud amare,
eoque dulcissime frui.

Hac igitur discriminis ratione praenotata, ex-
emplicus jam per comparationem ad visionem
beatam, facilitior ac clarior modo hanc mystica
Theologie divinam ac supereminentem con-
templationem. Quemadmodum enim in beatifica
visione DEUS illabitur intellectui non solum
in ratione speciei, sed etiam in ratione objecti,
quem intellectus lumine gloria elevatus imme-
diatè incurvet, ac etiunus voluntas etiam imme-
diatè cum DEO, quem intellectus presentem ap-
prehendit & videret, per amorem conjungitur, ac
summo illo bono felicissime fruitur. Pari ferme
modo philosophari possumus in mystica Theo-
logiae deifica visione, amore, & fructuione: nam in
hac DEUS, qui in essentia animæ omnino pra-
fens est, ineffabili modo menti purgatae illabitur,

& te manifestat, elevando quodam divino lumen
intellectum, ut cum ibi existentem sibi
presentem agnoscatur, ac apicem affectiva tangen-
do, ut DEUM intimè conjunctum, ac animam
decolulantem & amplexantem ardentissime as-
met, ac amoris muuio amplexu ei copulatur, ac in
illuminando transformata & absorpta, eodam
ciliis ac iuavissime perficiatur.

Hæc intima & immediata tam intellectus
quam voluntatis cum summo bono felicissimi
unio, dicitur à Dionysio mystica Theologia, & di-
misiama sapientia, estque supremus gradus con-
templationis, ad quem in hac vita intellectus, divina
ac singularissima preventus gracia, pertingere
solet. Præte mirto nunc DEI claram visionem,
quam D. Paulo & Moysi ex specialissimo DEI
privilegio contigisse vix creditur.

Hanc præterea contemplationem potissimum
in intellectu confiteri superius probavimus, id
que facilissimè eligi poterit, si intellectus & vo-
luntatis operationes in hanc unionem coeunt
amplius explicemus. Et ut ab intellectu incipiamus,
illud in primis esse credo perspicuum, intellectum
objectivè & quoad essentialia seu propria DEI,
non quantum ad quid est, sed quod quia est, ob-
scure & imperfectè posse DEUM in hac vita co-
gnoscere: & de facto cognosci in haec mystica
Theologie contemplatione, aperte docet Dio-
nysius Carthusianus in *Commentario mysticae Theo-
logie*, cuius verba supra Cap. 10. resumimus; abi
inter alia duo inquit, Primùm, DEUM in hac con-
templatione cognosci ab intellectu objectivè &
immediatè, ita quod non est medium, per quod in
ratione objecti, est tamen medium per quod in
ratione speciei intelligibilis, quia per formas si-
militudinesque creatas & non clares in seipso cog-
noscitur. Hæc ille.

Nec enim ulla est implicatio, quod DEUS im-
mediatè & objectivè per aliquam speciem crea-
tam representetur notio intellectui, ut eum co-
gnosci cognitione obscura, & quantum ad quia
est. In qua cognitione, ut D. Thomas scriptor in
Boë, iuri de Trinitate, sunt gradus. Supremus au-
tem gradus est, quando cognoscitur res non lo-
lum quia est, sed etiam quid est, aut perfectè, aut
confusè, sive in genere. Quia et cognitio quia est
est perfectior, quod magis forte conjuncta cum
cognitione quid est.

Kurtius cognitio quid est, est duplex. Prima,
quando cognoscimus rem secundum predicata
generalia, ut cùm de homine cognoscimus esse
animal. Secunda, quando cognoscimus per pre-
dicata specialia, ut cùm hominem cognoscimus
per suam definitionem. DEUM igitur in hac
contemplatione mystica Theologie cognosci-
mus non solum quantum ad quia est, sed etiam
quantum ad quid est, si loquamur de cognitione
quidditativer universalis & confusa, ac proinde per
magnam appropinquationem ad noticiam quid-
ditativer perfectam: est enim ista cognitio ali-
simæ, clarissimæ, perfectissimæ, ac profundissimæ
Deitatis contemplatio, notitia, & visio huius vita
possibilis, ut magnus Dionysius & ejus Explo-
ratores testantur. Sed quia in hac contemplativa, &
sapientialisimæ, (ut Dionysius Carthusianus lo-
quitur, ut supra) ac serventissima unione cum DEO
mens acutissimæ & limpidissimæ conficit, quam su-
perimcomprehensibilis, & superfibridisimæ, &
superluminosissimæ, & superpulcherrimæ, & super-
mabilissimæ, & superagudissimæ sit ipse Dominus
DEVS omnipotens & imensus, arque quam infinitè
& indicibiliter a plena illius cognitione, & beatifica-